

NHÂN GIỐNG THÀNH CÔNG LOÀI CỔ THỰC VẬT SẮP TUYỆT CHỦNG

Lần đầu tiên, các nhà khoa học đã thành công trong việc nhân giống trong ống nghiệm đối với Thủy tùng Việt Nam – loài cổ thực vật được xem như hóa thạch sống của ngành Hạt trần. Điều này mở ra cơ hội tồn tại và phát triển cho loài cây m

Lần đầu tiên, các nhà khoa học đã thành công trong việc nhân giống trong ống nghiệm đối với Thủy tùng Việt Nam – loài cổ thực vật được xem như hóa thạch sống của ngành Hạt trần. Điều này mở ra cơ hội tồn tại và phát triển cho loài cây mà Tổ chức Bảo tồn thiên nhiên quốc tế (IUCN) cảnh báo bị đe dọa ở mức rất nguy cấp, sắp bị tuyệt chủng.

Chồi Thủy tùng trong phòng thí nghiệm (Ảnh: TP)

Thủy tùng có tên trong Sách đỏ Việt Nam và theo công bố của Quỹ Sinh vật hoang dã thế giới (WWF) thì đây là một trong những loài bị săn lùng ráo riết nhất. Thủy tùng từng được phân bố ở nhiều tỉnh thành từ Bắc đến Nam nhưng hiện chỉ còn chưa tới 150 cây tại hai khu vực nhỏ hẹp ở Trấp K'sor và Ea H'Leo (Đắk Lắk).

Đã thế, hầu hết các cây Thủy tùng đều bị thoái hóa nghiêm trọng: Già cỗi, khô ngọn rồi chết dần hoặc sức sinh trưởng kém, cành nhánh thưa thớt, cây vẫn ra hoa, có quả và kết hạt nhưng hạt lép. Suốt 35 qua không hề xuất hiện những cây non tái sinh hạt mà chỉ có một vài cây tái sinh chồi nên nguy cơ tuyệt chủng là rất cao.

Các cán bộ Trung tâm Nghiên cứu Thực nghiệm lâm sinh đã tiến hành giâm cành để tạo cây giống Thủy tùng nhiều năm nay nhưng kết quả rất hạn chế, hầu như chưa trồng được cây Thủy tùng.

Phương pháp giâm cành rất khó khăn và mất nhiều thời gian bởi số lượng cây Thủy tùng trong tự nhiên quá ít. Một số trường đại học cũng đã nghiên cứu nhân giống Thủy tùng trong ống nghiệm nhưng mới dừng lại ở công đoạn tạo chồi.

Những cây Thủy tùng già cỗi sắp tuyệt chủng (Ảnh: TP)

Tháng 10/2007, với sự hướng dẫn của Tiến sĩ Nguyễn Văn Kết, học viên cao học Nguyễn Thành Sum (giảng viên khoa Nông – Lâm Đại học Đà Lạt) đã hoàn tất đề tài “Nghiên cứu bảo tồn giống Thủy tùng bằng kỹ thuật nhân giống In- vitro”. Vật liệu để nghiên cứu là những mẫu chồi từ cây mẹ tại Cầu Không Năng (Đăk Lăk).

Anh Sum cho biết vì đây là đối tượng hoàn toàn mới, ở nước ngoài cũng như ở Việt Nam chưa có tác giả nào nghiên cứu nên việc chọn môi trường nuôi cấy phù hợp là rất khó khăn. Anh đã tiến hành nghiên cứu đồng thời với 4 loại môi trường và sau khi chọn được môi trường nuôi cấy phù hợp thì bổ sung chất điều hòa sinh trưởng tạo chồi và tiến hành các thí nghiệm tiếp theo để tạo rễ từ các chồi non.

Sau một năm rưỡi dày công tiến hành nhiều thí nghiệm phức tạp, đến giữa năm 2007, mầm rễ đầu tiên bắt đầu nhú ra trong sự vui mừng khôn xiết của các nhà nghiên cứu.

Hiện, tỷ lệ cây Thủy tùng trong ống nghiệm ra rễ đã lên tới 60% nên tác giả đề tài đang xúc tiến chọn giá thể phù hợp để đưa cây Thủy tùng từ ống nghiệm ra vườn ươm để chăm sóc, sau đó nghiên cứu tiếp các biện pháp di thực ra môi trường tự nhiên.

“Chúng tôi sẽ đề nghị tỉnh Đăk Lăk bố trí một khu vực để làm khu vườn bảo tồn Thủy tùng trong năm 2008 rồi thử nghiệm trồng xen cây giống vào quần thể Thủy tùng hiện tại hoặc trồng mới rừng Thủy tùng. Bao giờ có vật rừng Thủy tùng xanh tốt thì chúng tôi mới dừng nghiên cứu” – Anh Sum tâm huyết nói.

Thủy tùng (*Glyptostrobus pensilis*) xuất hiện cùng thời với Bách xanh cổ, cách đây khoảng 10 triệu năm, là cây gỗ lớn thường xanh, cao tới 25 m, đường kính thân hơn 1,3m. Có thể chiết xuất một số chất từ vỏ và lá Thủy tùng để điều chế được phẩm quý chữa bệnh phong, ung thư, khử thấp, cầm đau...

Gỗ Thủy tùng rất tốt, không bị mối mọt, có màu nâu đỏ với viền màu vàng rất đẹp nên được ưa chuộng để xây đền đài, nhà cửa, làm đồ mỹ nghệ, đồ dùng cao cấp...

Năm 2004, trong một cuộc khai quật ở Gresyones, Dublin, Ireland, giới khảo cổ phát hiện một bộ nhạc cụ (6 ống nhạc) bằng gỗ cổ nhất thế giới được người tiền sử chế tác bằng gỗ Thủy tùng cách đây hơn 4.000 năm.

